

Džo Moler živi i radi u Njujorku. Po profesiji moler, rođeni je pisac, a u duši nostalgičar.

DESANKA I STEVICA

E, što kiša može da zezne ovaj inače sumorni Bruklin, to ne može niko. A, ova današnja, nekako mi liči na depešu koju jesen šalje: "Dolazim uskoro". Baš tako, rominjavi i teško podnošljivi. Gurnuo sam neku kasetu u kasetofon i, evo, sve se nekako uklapa u tužni ambijent. Neko peva pesmu "Zašto majko nisi večna", i to me podseti na moju Desanku, Deskicu moju, mog najboljeg druga i prijatelja. Čuvala me je dugo bez oca, a onda se pojavio on, moj očuh Stevica, i tada počinje film koji je trajao do pre par godina. Zaslužili su oni da i o njima kažem koju, pa evo par reči o Deski i Stevici. Taj moj očuh Steva Leskovčanin j... nam je mamu. Bio je nekada, pre onog velikog rata, bogat, i živeo raskošno i bahato, jurio je kurve i lumpovao do zore. Leskovačke prostitutke, kafane i muzičari znali su ga dobro: "Eno ide Stevica", govorili su, "Biće love i pesme cele noći." I bili su u pravu.

Ali, počeo rat, padaše američke i nemačke bombe po Leskovcu i porušile magacine i Stevicino bogatstvo, a partizani čim dođoše pokupiše ono što je preostalo. Skoro na ulici, lepi Steva, koji je uzgred i lepo pevao i svirao harmoniku, još i ličio poprilično na glumca Klerka Gebla, sada bez prebijene pare, dođe u naš mali pomoravski gradić da radi kao radnik, nosač, fizikalac. Rmbao je Stevica i psovao sve živo, a naročito sudbinu što se ovako svirepo poigrala njime: do juče su ga fijakeri vozili iz kafane, a bleh muzika pratila, dok su mu sa kolena vriskale leskovačke prijateljice noći, a sada je kupovao cigarete "drava" na deset komada, nije bilo ni za celu paklu. Harmonika, koja mu je jedina ostala od sveg bogatstva, stajala je u uglu samačke sobe i podsećala ga na ta vesela i bezbrižna vremena koja su bespovratno prošla. "Prohujalo sa vihorom", mister Klerk Gebel, sigurno bi ponekad pomislio brijući se ispred ogledala i štucujući svoje tanke crne brčice.

Tu je u fabrici upoznao svoju majku, Desanku, udovicu sa detetom (to dete sam bio ja), ženu oficira pilota koji je tih slavni i nezaboravni predratnih godina prvi, sa svojim bratom, takođe pilotom, pilotirajući tek uvezenim francuskim avionima, proleteo ispod savskog mosta i ukrasio naslovne stranice skoro svih tadašnjih novina. Moj otac, nažalost, gine posle rata, a ja se radam nešto kasnije i ne stižem ni da ga vidim, niti da se upoznamo. Ostavši bez muža, moja majka je našla posao u istoj fabrici, pakovala tegle, čaše i flaše, koje bi kasnije ovaj bivši bogataš Stevica Leskovčanin tovario u neki sanduk od dasaka koje su zvali "trokovi", i nosio do vagona ili skladišta gde se to redalo i čekalo dan da se proda i ode u neku prodavnicu ili izveze u Evropu koja se uveliko obnavljala i raščičavala od ratnih ruševina.

Lepa mi je majka bila, najlepša na svetu, a svet je bar za mene bio tada taj mali gradić sa velikom fabrikom od koje smo i pored koje smo svi mi živeli. "Lepa

ti je majka kao glumica Rita Hejvort", govorio mi je jedan čika Mitke koji je bio ludo zaljubljen u nju, ali moja majka kako to ide i obično se dešava u Holivudu zaljubi se u onog nesrećnog Klerk Gebla, tj. Stevicu Leskovčanina, propalog bogataša koji je nosio pakete i pušio "Dravu", i to samo deset cigareta, za više jadanik nije imao.

Da, tako je došlo do romanse i šta o

tome da vam pričam, te romanse su uglavnom slične, ja tada nisam sve to razumeo niti shvatio, bilo mi je lepo da spavam sa mojom mamom dok napolju besne te strašne pomoravske košave i veje sneg, u šporetu pucketa vatra i odsjaj plamena igra po plafonu, ja se pribijam uz nju, moju majčicu i mislim: da li su i moji drugari isto toliko srećni kao ja, a onda dolazi on i ja odlazim na mali kauč koji je bio u kuhinji. Pa, plakao sam ja i pokušavao da noću odem i uvučem se u krevet iz koga sam tako nepravedno bio izbačen, ali vrata sobe su bila zaključana, ona leskovačka propalica sa tankim brčićima i harmonikom uvukao se u naš mali stan i spava na mom mestu, plakao sam i škripao zubima, ali bio sam klinja, pa koga brigaju patnje jednog klinca. Prolazilo je vreme, godine, Stevica živeći u siromaštvu na koje se nikako nije navikao, počeo je da pije, dolazi kasno noću, viče i bje. Jedne kasne zimske noći, dok je padao gust sneg, ja i moja majka poluobučeni smo bežali ispred pijanog i besnog Stevice kod moje tetka Zage da tamo nađemo utočište i prenoćimo.

"Što ga ne ostaviš", često sam pitao svoju majku, "hajde da pobegnemo negde", predlagao sam, "zašto ga trpiš", pitao sam. Moja je majka plakala i govorila: "Mora nešto da se trpi sinko, mora neko da se podnosi, nemamo gde, dosadilo mi je da mi noću kucaju na vrata, dobacuju mi kad prolazim, treba neko da nas štiti, najlakše je pobeći. I bila je, čini mi se, u pravu, i ja nisam voleo kad bi radnici dobacivali dok sam išao sa majkom," ej, je si l' imala nešto noćas, ako nisi javi se, slušaj klinac ... " Bilo je takvih noći, a kad bi se sutradan vratili kući, Stevica bi nas čekao trezan i raspoložen, uzimao bi harmoniku,

svirao i pevao i pokušavao da i nas raspoloži. Nisam tada sve to razumeo, ali osećao sam da i njemu nije lako, nešto ga je mučilo, nečeg nije mogao da se oslobodi, neko teško breme je nosio taj Steva Leskovčanin, moj očuh, i mi smo zajedno sa njim nosili to njegovo breme, plakali sa njim i smejali se, pevali i bili tužni, plašili ga se kad je bio pijan i bili ga kad je bio trezan. Ja sam često, ležeći kasno i posma-

A moja majka bi kao i obično ponavljala istu priču, "mora nešto da se trpi, nigde nije slatko, bolje je imati muža nego da mi svaka baraba dobacuje i lupa noću na vrata". Vremenom i ja sam odustao od nagovaranja da pobegnemo negde daleko, čak u Ameriku, činilo mi se da je nama Stevica trebao isto kao i mi njemu. Pa, ima tu mnogo da se priča, ali da skratim, život sa Stevicom bio je i raj i pakao, kako kad, zavoleo sam i njega i njegovu harmoniku, a on nije imao gde i ostao je tu u našem malom stanu pored fabrike. Uskoro se rodila i moja sestrica koju sam ja iz milošte nazvao Ljolja, okrugla i lepa, nosio sam je po komšiluku i pokazivao je mojim drugovima. Držeći je na leđima trčao sam i igrao loptu sa drugovima, a ona se nije bunila, gledala je radoznalo svet sa mojih leđa i verovatno jedva čekala da poraste pa da nam se pridruži u igri. Često sam se pitao, da smo kojim slučajem ja i majka ostavili pijanog, nesrećnog i ljutog Stevicu, vesela i debeljuska Ljolja nikada ne bi ugledala ovaj lepi svet, i bio sam zaista srećan što nismo.

Starost su proveli mirmo i srećno. Desanka je umrla pre par godina, a ja sam stigao istog dana iz Njujorka. "Ja neću dugo bez nje", rekao mi je na sahrani moj oronuli očuh, "ne interesuje me život bez nje. Ona mi je bila sve, odavno bi ja završio pijan u nekom jarku da nije bilo moje Desanke. Izdržaću do 40 dana a onda odoh". I zaista, umro je i on pošto joj je dao 40 dana. Tu se film njihovog života završava, "Prohujalo sa vihorom", a reči moje majke da nešto mora da se trpi, i da je najlakše pobeći, čini mi se da i mene drže i daju mi snagu da izdržim kad god mi život postavi neku prepreku ili me zaplaši.

Ne da se Džo Moler

Knjige Džoa Molera koje se čitaju u jednom dahu možete naručiti preko naše redakcije 773-588-2700

